BURSA MERKEZ ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

TECVİD NOTLARI

MUSTAFA GÜLEÇ

TECVİD'İN TANIMI

- ***Sözlükte; "Bir şeyi süslemek", "güzel ve hoşça yapmak" anlamlarına gelir.***
- ***Istılahta; "Kur'an-ı Kerim'i güzel bir biçimde okumak için uyulması gereken kuralları içeren ilim" dir.***
  - ***Tecvid-in tarifi:*** *Kur'an okurken; harflerin 'mahreç'lerine yani çıkış yerlerine dikkat ederek, her harfin hakkını vermek; durma- geçme, uzatma-kısaltma gibi kurallara uyarak güzel Kur'an okumayı öğreten ilme 'tecvîd' denir. Tecvid öğrenmenin amacı, Allah'ın Kur'an'daki şu emrine uymaktır:*
  - ***Hükmü:*** *Tecvid ilmini namaz kılabilecek kadar öğrenmek her Müslüman vaciptir. Çünkü harflerin çıkışlarına dikkat edilmezse mana bozulur.*
  - *"Kur'an'ı 'tertil' üzere (açık açık, tane tane) oku!" (Müzzemmil Sûresi, 4)*

TECVİDİN KONUSU

- *Kur'an-ı Kerim'in harflerinin ve kelimelerinin, dilin fonetiğine uygun ve kulağa hoş gelen biçimde seslendirilmesi için öngörülen kurallardır.*
- *Buna göre tecvit, harflerin çıkış yerleri, sıfatları, idğam, ğunne, uzatma, kalkale, izhar vb. konuları içerir.*
- **TECVİDİN İLGİ ALANI KUR'AN-I KERİM'DİR**

TECVÎDİN GAYESİ VE AMACI

- *Tecvit, Kur'an'ın, Arapçanın fonetiğine uygun olarak, belli bir ses ahengi ve düzeni içinde güzel bir biçimde okunmasını amaçlar. İlahî kelâmın okunuşunda, dili her türlü hatadan korumaktır.*
- *Kur'an'ı güzel okumak, dinleyen üzerinde olumlu bir etki uyandırır. Nasıl güzel okunan bir şiir/ezgi, notasına uygun icra edilen bir musikî, dinleyenleri etkilerse, güzel okunan Kur'an da dinleyenleri olumlu yönde etkiler. Onlarda güzel duyguları uyandırır. Bu bakımdan Kur'an'ın güzel okunması, Müslümanların geleneğinde çok önemli görülmüştür.*

TECVİDİN HÜKMÜ

- *Kur'an'ı Kerim'in tecvitli okunması farzdır.*
- *Namaz kabul olacak kadar Kur'an'ın tecvitli okunması farz-ı ayn,*
- *Kur'an'ın tamamının tecvitli okunması farz-ı kifayedir.*

TECVİD İLMİNDE LAHN (OKUYUŞ HATASI)

Hata etmek ve doğrudan sapmak gibi manalara gelir. Tecvid ilminde: Tecvid kaidelerine uymamaktan meydana gelen hata demektir. İki kısma ayrılır: 1-Lahn-ı Hafi, 2-Lahn-ı Celidir.

LAHN-I HAFİ

1- Küçük ve gizli hatadır ki ancak tecvidi iyi bilen, kuran ve kıraat ilmi konusunda ehil olan kimselerin fark edebileceği hatalardır.

a) İhfayı, idğamı, iklabı, izharı yerine getirmemek, vacip medleri eksik çekmek, yahut medd-i tabiiyi fazla uzatmak gibi. Bu hataları yaparak okumak tahrimen mekruh olarak kabul edilmiştir.

LAHN-I HAFİ

b) *"Ra" harfindeki tekrir sıfatında, "nun" ve "mim"deki ğunne sıfatında (ifrad ve tefride kaçmak) hata etmek, lam harfini ince okunması gereken yerde kalın okumak, Ra'yı kalın okunması gereken yerde ince okumak gibi. Bu türden lahn-ı hafi tenzihen mekruh olup okuyuşu bu tür hatalardan korumak müstehaptır.*

LAHN-I CELİ

2-Ağır ve açık hata demektir. Kur'anı okuyabilen herkesin kolaylıkla fark edip anlayabileceği derecedeki hatalı okuyuşlardır.

a)Harflerin mahreç veya sıfat-ı lazimelerini bozmak.(خَلَقَ) *yarattı* (حَلَقَ) *traş etti,* (صِرَاطَ) *yerine* (صِرَادَ) *okumak*

b) Harekelerde yapılan hatalar. (اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ) تَ *yi ötreli veya esreli okumak gibi.* (لِلَهِ) *yerine* (لِلَّهُ) *demek.*

c) Kelimede bir harf ziyade etmek veya eksiltmek. (لَمْ يَلِدْ) *yerine* (لَمْ يَلِيدْ) *gibi.*

LAHN-I CELİ

d) Medd-i tabiî'leri terk etmek. (قَالَ) *yerine* (قَلَ) *gibi.*

e) Harekeyi sukûna, sukûnu harekeye çevirmek. (اَلْحَمْدُ) *yerine* (اَلِحَمْدُ) *gibi.*

Bu gibi hatalar vuku bulduğunda, ibarede mana ister bozulmuş olsun ister bozulmasın lahn-ı celi olarak kabul edilmiştir. Bir Müslüman'ın kuranı lahn-ı celiden kurtaracak kadar tecvidi uygulaması farz-ı ayn olduğuna göre lahn-ı celi yapan fahiş bir hata ve haram işlemiş olur. Çoğu zaman namaz bozulmuş olur.

HARF-İ MED

- *Sözlükte med: "Uzatmak" demektir.*
- *Istılahta: Med harflerinden birisi ile sesi uzatmaya med denir.*
- *Tecvid ilminde : Bazı şartlarla kendisinden önceki harfi, harekesi doğrultusunda uzatmayı sağlayan harfe "Harf-i med" denir. Ve med harfleri üç tanedir. Vav (و), Ye (ي) , Elif (ا)*

MEDLER KONUSU

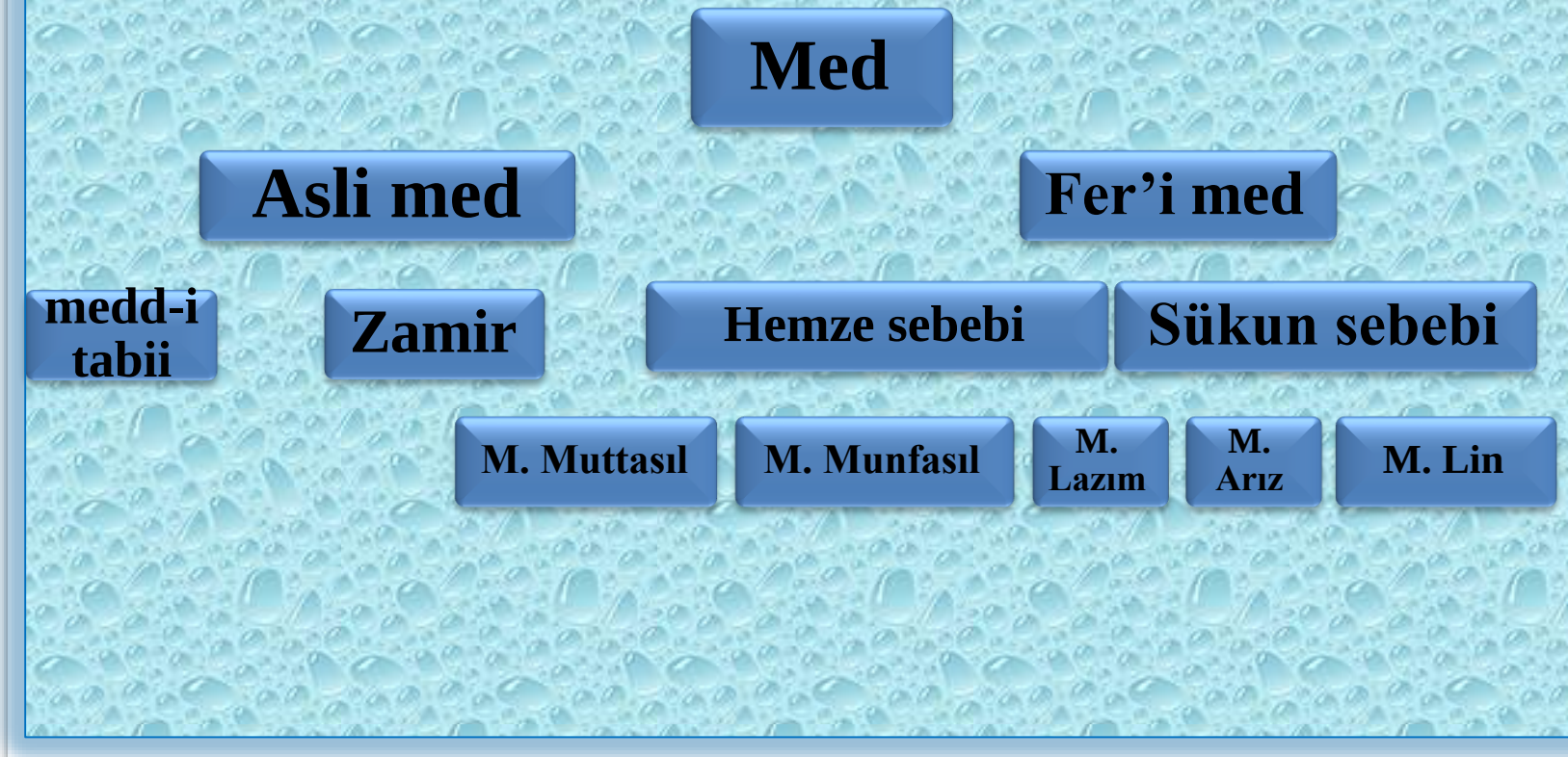

MEDD-İ TABİİ (Asli med, zati med, tabii med)

- *Bir kelimede harfi med bulunup sebebi med bulunmaz ise medd-i tabii olur.*
- *Uzatma Süresi: Meddi tabiinin uzatma süresi bir elif miktarıdır. Bir elif; yaklaşık 1 veya 1.5 sn demek.*
- **VAV (و)'IN HARF-İ MED OLABİLMESİ İÇİN**
- *Kendisi sakin (harekesiz), Makabli mazmûm (ötreli) olunca harfi med olur ve sesi (uzattığı harfin kalın veya ince olmasına göre) "ü" veya "u" istikametinde uzatır.*
- رَسُولٌ ، أَعُوذُ ، غَفُورٌ ، نُورٌ ، غَيْرِ الْمَغْضُوبِ ، يَقُومُ ، نَتُوبُ

MEDD-İ TABİİ (Asli med, zati med, tabii med)

- **YE (ي) 'NİN HARF-İ MED OLABİLMESİ İÇİN**
- *Kendisi sakin, Makablinin meksûr (esreli) olunca harfi med olur ve sesi "i" istikametinde uzatır.*
- أَلَّذِينَ ، يَسْتَوِي ، نَسْتَعِينُ ، فِي تَضْلِيلٍ ، تَرْمِيهِمْ ، مَجِيدٌ ، قِيلَ

- **ELİF (ا)'İN HARF-İ MED OLABİLMESİ İÇİN**
- *Kendisi daima sakin bir harftir. Makabli meftuh (üstün) olunca med harfi olur ve sesi (uzattığı harfin kalın veya ince olmasına göre) "e" veya "a" istikametinde uzatır.*
- مَالِكِ ، رَبَّنَا ، لَهَا ، وَ لاَ خَوْفُ ، غَاسِقٍ ، إِذَا ، عَابِدٌ ، شَاهِدٌ ، رَاشِد

MEDD-İ TABİİ'NİN HÜKMÜ

- *Medd-i Tabiinin bir elif miktarı uzatılması vaciptir. İster mana bozulsun isterse bozulmasın doğru yapılmazsa haram işlenmiş olur.*
- *Bir elif miktarı, sesi iki hareke okuyacak kadar uzatmak demektir ki bu da bir saniye kadar bir süredir. (Bu harekenin birisi med harfinden önceki harfe, diğeri ise med harfine aittir.) Bu da elif diyecek kadar, elif yazacak kadar zaman ya da bir parmak kaldırıp indirecek kadar zaman miktarı, olarak kabul edilir. Fem-i muhsinden öğrenmek gerekir. Bu ölçüden daha az veya çok uzatılması caiz değildir.*

ZAMİR

- *Tecvîd ilminin konusu olan zamir, Huve (هُوَ) lafzı olup, bu zamirin hangi durumlarda uzatılarak, hangi durumlarda da uzatılmayarak okunacağıdır.*

  *A) **Zamirin Med/SILA Yapılarak (Uzatılarak) Okunduğu Yerler:***

- *1- Eğer zamirden önceki harfin harekesi üstün(ـَ) (veya ötre (ـُ)olursa, vasl halinde (geçiş durumunda) zamir ötreli olarak sonunda med harflerinden vav (و) varmış gibi "Û" sesiyle uzatılarak okunur.*

- إِنَّهُ = إِنَّهُو ، صَاحِبُهُ = صَاحِبُهُو ، مَا لَهُ = مَا لَهُو ، رَبُّهُ = رَبُّهُو

ZAMİR

- *2- Eğer zamirden önceki harfin harekesi esre (ـِ)ise vasl halinde zamir esreli olarak sanki sonunda med harflerinden yâ (ي) varmış gibi "î" sesi ile uzatılarak okunur.*
- بِهِ = بِهِي ، مِنْ قَوْمِهِ = مِنْ قَوْمِهِي ، لِوَلِيِّهِ = لِوَلِيِّهِي ، رَبِّهِ = رَبِّهِي

B)Zamirin Kasr edilerek (Uzatılmadan) Okunduğu Yerler

- *1- Zamirden önceki harf med harflerinden biri ise zamir vasl halinde bile uzatılmadan okunur.*
  - فِيهِ ، خُذُوهُ ، وَ اجْتَبَاهُ ، وَ هَدَاهُ ، آتَيْنَاهُ ، لأَخِيهِ
- *2- Zamirden önceki harf sâkin (harekesiz), yani cezmli bir harf ise zamir vasl halinde yine uzatılmadan okunur.*
  - إِلَيْهِ ، عَلَيْهِ ، حَمَلَتْهُ ، مِنْهُ ، فَاعْبُدْهُ ، يَأْخُذْهُ ، فَبَشِّرْهُ

B) Zamirin Kasr edilerek (Uzatılmadan) Okunduğu Yerler:

- *3- Zamirden sonra gelen harfin harekesi yoksa zamir vasl halinde yine uzatılmadan okunur.*
  - بِهِ ٱلْإِلَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ ، أَنَّهُ الْحَقُّ ، كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ
- **Not:** *Tabiî medde, med harfleri her zaman açık olarak görülmez. Kur'an-ı Kerim'de bazı üstünlü harfler, kendilerinden sonra elif varmış gibi uzatılarak okunur. Okunması kolay olsun diye bu harflerin üzerine dik ve kısa bir uzatma işareti (') konur.*
  - إِبْرَهِيمَ إِسْحَقَ هَرُونَ وَلَكِنْ طَه

Zamirin Kaideler Dışında Okunduğu İstisnâî İki Durum Vardır

1. *Kaideye uymasına rağmen Zümer 7. âyetinde geçen (يَرْضَهُ لَكُمْ)ibaresindeki zamir uzatılmadan, yani kasr edilerek okunur.*

2. *Furkan 69. âyetinde yer alan (فِيهِ مُهَانًا) lafz-ı celîlindeki zamir, kendinden önce med harfi geliyor olmasına rağmen Âsım kırâatında Hafs burayı (فِيهِي مُهَانًا) şeklinde uzatarak okumuştur. Bunun iki sebebi varıdır. Birincisi: Manasındaki dehşetli azaba tenbih ve ikaz içindir. İkincisi: Zamir (هـ)'nin esresinden sonra mîm (م) harfinin ötresine süratle geçmekte ortaya çıkan güçlük ve külfeti kaldırmak içindir.*

Zamirin Kaideler Dışında Okunduğu İstisnâî İki Durum Vardır

- *Bunlardan başka zamirle alakası olmadığı halde yazılış itibariyle zamire benzeyen he (هـ) (ـهـ) (ـه) harfleri vardır. Bunlar bulunduğu kelimenin asıl harflerinden olduğu için uzatılmadan okunurlar. Kur'ân'daki bu kelimelerin tamamı şunlardır:*
  - فَوَاكِهُ ، لَمْ يَنْتَهِ ، وَ مَا نَفْقَهُ ، لَمْ تَنْتَهِ ، وَجْهُ أَبِيكُمْ

SEBEB-İ MED

- *Harf-i medden sonra gelip, asli meddi (yani bir elif miktarı olan tabii meddi) bir elif miktarından daha fazla çekmeyi gerektiren harf ve alamete (Bu harf Hemze, alamet ise Sükûn'dur.) "Sebeb-i med" denir. Sebeb-i med iki kısma ayrılır:*
- *1.Hemze: Şekil itibariyle elife benzeyen ve hareke alan bütün harfler hemzedir. Kelime başında uzun hemze (ا), kelime ortası veya sonunda kısa (kırık) hemze (ء) şeklinde yazılır.*
- *2.Sükûn: Harekesizlik demektir, alameti de cezim (ْ) dediğimiz işarettir. Harekesiz harfe "sakin harf" denir. Med harflerinin özel bir işarete ihtiyacı yoktur.*

Hemze:

Şekil itibariyle elife benzeyen ve hareke alan bütün harfler hemzedir. Kelimelerin öncesinde yer alan hemze Vasıl ve kat' hemzesi olmak üzere ikiye ayrılır.

A. Vasl Hemzesi: *Kendileri ile başlandığında okunan, kendilerinden önce harekeli bir harf geldiğinde ise okunmayan hemzelere denir. Vasıl hemzeleri şunlardır.*

Hemze:

1. *Sülasî fiillerin emri hazırlarının hemzeleri;* اِفْتَحْ

2. *İster sülâsi olsun ister rubâî olsun mezid fiillerin* - اِفْعَالٌ *babı hariç- mazi fiilleri, mastarları ve emri hazırlarının başındaki hemzeleri;* اِقْتَرَبَ اِسْتَمْسَكَ،

3. اِثْنَيْ ، اِمْرَاَةٌ ، اِمْرُؤٌ ، اِبْنَةٌ ، إِبْنٌ ، إِسْمٌ *kelimelerinin müfred ve tesniyelerinin hemzeleri;*

4. *Harfi tarifin* (ال) *hemzesi;*

B. Kat'i Hemzesi:

Hem yazıda hem de okunuşta bulunan, gerek vasıl gerek vakıf halinde değişmeyen, sabit kalan hemzelere denir. Med sebebi olan hemze kat' hemzesidir. Hemze-i Kat'lar şunlardır:

1. İstifham hemzeleri; قُلْ أَٱتَّخَذْتُمْ قل أتخذتم

2. Mütekellim vahdeh fiilinin hemzesi; أَبْتَغِي حَكَماً

3. İf'al babının hemzesi, فَأَكْرَمَهُ

4. Teaccub fiilinin hemzesi, وأَسمِعْ

B. Kat'i Hemzesi:

5. *İsm-i tafdil hemzeleri;* أَكْبَرُ

6. *Efâl vezninin sıfâtı müşebbehelerin hemzeleri;* أَصْفَرُ

7. *Fiillerden türetilmiş isimlerin hemzeleri;* أحمد

8. *Kırık çoğulların hemzeleri;* أنفس

9. *Zamirlerin hemzeleri;* أنا ، أنت ، إياك

İKİ ÇEŞİT SÜKUN VARDIR

- *1.Ârızî (geçici sükûn): (sükûn-i ârız)*
- *Herhangi bir yerde durulduğu zaman ortaya çıkan, geçildiğinde kaybolan sükûndur.*

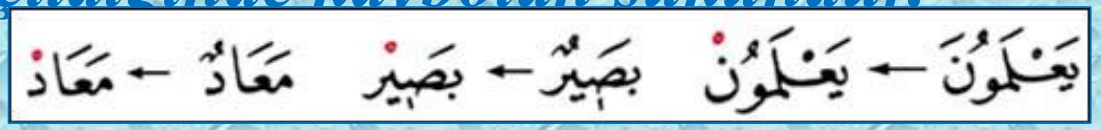

- *2.Lâzımî (kalıcı sükûn) : (sükûn-i lâzım)*
- *Kur'an okunurken hem geçildiği, hem de durulduğu zaman okunan sükûndur. Cezimli ve şeddeli h*

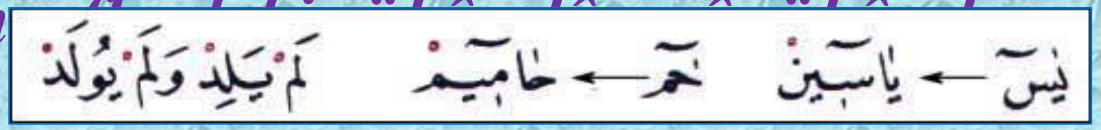

MEDD-İ MUTTASIL

- *Bir (aynı) kelimede, harf-i medden sonra, sebeb-i medd olan hemze gelirse "Medd-i Muttasıl" olur.*
- جَاءَ *Medd-i muttasıldır. Çünkü "cim"i çeken harf-i medden elif var. Sebeb-i medden de hemze var. İkisi de aynı kelimede yan yana geldikleri için "medd-i muttasıl" olmuştur.*

MEDD-İ MUTTASIL

- يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُقَتِّلُونَ اَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِى ذٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ
- وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰئِكَةِ فَقَالَ اَنْبِؤُنِى بِاَسْمَاءِ هٰؤُلَاءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
- اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ
- ايلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ

MEDD-İ MUTTASIL'IN HÜKMÜ

- *Medd-i muttasılın uzatılması (en az iki elif) vacibtir.*
- *Bütün kıraat imamları aslî med üzerine ziyade hususunda ittifak etmişlerdir. Ancak bu ziyadenin ne kadar olacağında (iki ila dört elif arasında) ihtilaf etmişler.*
- *Medd-i muttasıl, İmam Asım Kıraati ve Hafs rivayetinde 4 elif miktarı uzatılır.*
- ***Not:** vakıf yapıldığında bazen muttasıl ile arız aynı kelimede oluşur. Bu durumda kuvvetli olan (vacip) muttasıl arıza tercih edilir.*

MEDD-İ MUNFASIL

- ***Harf-i medden birisi kelimenin sonunda, sebeb-i medden hemze de müteakip kelimenin başında (ikisi de ayrı ayrı iki kelimede) yan yana bulunursa, "medd-i munfasıl" olur.***

- ***harf-i medden ye'yi çeken elif,*** يَا أَيُّهَا ا ***lafzının başında da sebeb-i medden hemze gelmiş ve elif ile hemze ayrı ayrı kelimelerde, yan yana bulundukları için Medd-i Munfasıl olmuştur.***

BU AYETLERDEKİ TECVİDLERİ BULUN

- قَالَ يَا اٰدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا اَنْبَاَهُمْ بِاَسْمَائِهِمْ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنّى اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ
- اِنَّ اللّٰهَ لَا يَسْتَحْيى اَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا فَاَمَّا الَّذينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَاَمَّا الَّذينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِه كَثيرًا وَيَهْدى بِه كَثيرًا وَمَا يُضِلُّ بِه اِلَّا الْفَاسِقينَ
- قُلْ يَا اَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾ لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ وَلَا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا اَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَا اَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾ وَلَا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا اَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دينُكُمْ وَلِىَ دينِ ﴿٦﴾

MEDD-İ MUNFASIL'IN HÜKMÜ

Medd-i munfasılın (medd-i tabiînin medd miktarından fazla) uzatılması, caizdir. *(Kıraat imamları asli med üzerine ilave edip etmemede ve edilen ilavenin miktarında ihtilaf etmişlerdir)*

Medd-i munfasıl, İmam Asım Kıraati ve Hafs rivayetinde 4 elif miktarı uzatılır.

Not: *Meddi Munfasıl'a, El-Meddu'l Fasl / El-Meddu'l Besd (iki kelimeyi birbirinden ayırdığı için), El-Meddu'z-Zaid (asli med üzerine ziyade edildiği için), El Meddu'l-İ'tibar (iki kelime bir kelim olarak kabul edildiği için), El Meddu'l-Caiz (kasır ili okunup okunmamasında ihtilaf edildiği için) gibi isimler de verilmiştir.*

MEDD-İ LAZIM:

Sözlükte: "Lüzumlu, gerekli" manasına gelir.

Bir kelimede, harf-i medden sonra sebeb-i medden sükûn-i lazım gelirse "medd-i lazım" olur.

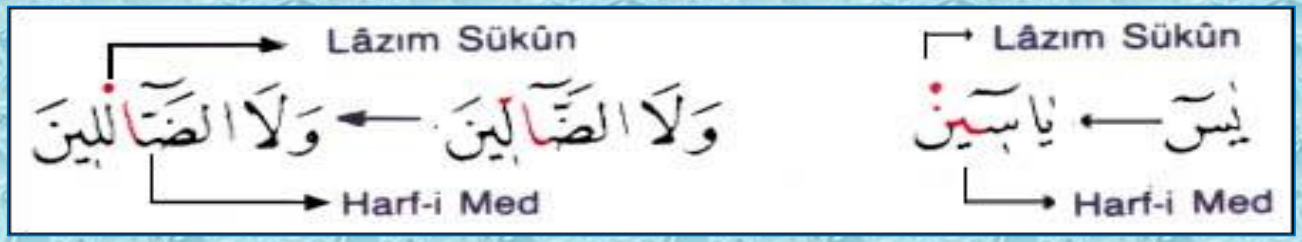

- *Bu örnekte dat (ض) harfini çeken harf-i medden elif (ا), sebeb-i medden ise lâm (ل) harfinin üzerindeki şeddenin (ّ) sükûn-ı lâzımı vardır. Bu sükûn ister geçelim ister duralım kesinlikle var olan ve asla değişmeyen, kelimenin aslından olan bir sükûndur. Yani bu ibarenin aslı (وَلَاالضَّالِّينَ) şeklindedir.*

Medd-i lazım dört bölümde incelenir. Kelime-i Müsekkale / Muhaffefe /Harf-i Müsekkale / Muhaffefe

- **1. Medd-i lazım kelime-i müsakkale :**
- *Harfi medden sonra, sebeb-i med olan sükun-i lazım, şeddeli yani idğamlı ise buna "Medd-i lazım kelime-i müsakkale " denir.*
- وَلاَالضَّالِّينَ ، لاَ تُضَارُّ ، قَالَ أ تُحَاجُّونَنَا ، وَ مَنْ يُشَاقِّ اللَّهَ

- **2. Medd-i lazım kelime-i muhaffefe:**
- *Harf-i medden sonra, sebeb-i med olan sükun-i lazım, cezim ise buna "Medd-i lazım kelime-i muhaffefe" denir. Sadece yunus suresi 51 ve 91. ayetlerde vardır.*
- آلْئنَ

- **3. Medd-i lazım harf-i müsakkale:**
- ***Harf-i medden sonra, sebeb-i med olan sükun-i lazım, şedde ise buna "Medd-i lazım harf-i müsakkale" denir. Sadece huruf-i mukataalarda olur. Sin ve lam harfleri.***
- الم (أَلِفْ لآمِّيمْ)

- **4. Medd-i lazım harf-i muhaffefe:**
- *Harf-i medden sonra, sebeb-i med olan sükun-i lazım, cezim ise buna "Medd-i lazım harf-i muhaffefe" denir. Sadece huruf-i mukataalarda olur.*

ق(قَافْ) ، ص (صَادْ) ، يس (يَاسِينْ) ، ن (نُونْ)

الم (مِيمْ)

MEDD-İ LAZIMIN HÜKMÜ

- *Bütün imamlar aslî med üzerine ilave etmede ve bu ilavenin miktarında (4 elif miktarı uzatılır) ittifak ettikleri için "vacip"tir. En kuvvetli med de budur.*

MEDD-İ ÂRIZ

- *Lügatte arız: "Önce yokken sonradan gelip çatan, musallat olan“ gibi manalara gelmektedir.*
- *Bir kelimede, harf-i medden sonra sebeb-i medden sükûn-i ârız (durulduğunda ortaya çıkan, geçildiğinde kaybolan) yan yana gelirse “medd-i ârız” olur.*

- (يَعْلَمُونَ) *Medd-i ârızdır. Çünkü mim'i çeken harf-i medden vav var. Durma anında sebeb-i medden de nun'un sükûn-i ârızı var. Bunun için, medd-i ârız olmuştur.*

MEDD-İ ÂRIZ'IN HÜKMÜ

- *Medd-i ârızın uzatılması caizdir. Medd-i arızın med miktarındaki vecihler, üzerinde sükûn-i ârız gerçekleşen harfin, aslî harekesine göre değişmektedir.*
- *Not; medd-i arız; harf-i medden sonra gelen harf üzerinde durulduğu zaman meydana gelmektedir. Ancak durulmayıp, geçilecek olursa, sükûn-i arız kalktığından medd-i arız da ortadan kalkmış olur. Bu durumda medd-i tabii olur. Medd-i Ârızın son harfin harekesine göre okunma şekilleri:*

MEDD-İ ÂRIZ'IN HÜKMÜ

- *l- Eğer sükûn-i arızın üzerinde yapıldığı harfin aslî harekesi üstün ise, bu durumda bütün kıraat imamlarına göre 3 vecih (3 şekilde okuma) caizdir.*
  - *a) Tûl (uzun okuyuş); Bu durumda 4 elif miktarı uzatılarak okunur.*
  - *b) Tevessut (orta okuyuş); Bu durumda 2 veya 3 elif miktarı uzatılarak okunur.*
  - *c) Kasr (kısa okuyuş); Bu durumda 1 elif miktarı uzatılarak okunur.*

يَعْلَمُونْ يَعْلَمُون

- *2- Eğer, üzerinde sükûn-i arız vaki olan harfin aslî harekesi esre ise, 4 vecih(4 şekilde okuyuş) caizdir.*
  - *a. Tûl, (4 elif)*
  - *b. Tevessut. (2-3 elif)*
  - *c. Kasr, (1 elif)*
  - *d. Kasr ile revm.*
    - اَلرَّحِيمِ اَلرَّحِيمْ

3- Eğer, üzerinde sükûn-i arız vaki olan harfin aslî harekesi ötre olursa 7 vecih (7 şekilde okuyuş) caizdir. نَسْتَعِينْ نَسْتَعِينُ

- *a. Tul,*
- *b. Tevessut,*
- *c. Kasr,*
- *d. Tûl ile işmam,*
- *e. Tevessut ile işmam,*
- *f. Kasr ile işmam,*
- *g. Kasr ile revm.*

REVM : *Sözlükte , "taleb etmek, istemek" demektir.*

الرَّوْمُ طَلَبُ الْحَرَكَةِ بِصَوْتٍ خَفِيٍّ

Tecvid ilminde: *Gizli ses ile harfin harekesini taleb etmeye, yani harekeyi hafif bir sesle okumaya "Revm" denir. Bu durumda, esre harekesinin çok azı kalır.(Üçte biri kadar)*

Not; *1. Revmin nasıl yapılacağını, fem-i muhsinden öğrenmelidir.*

2. Revm, harekenin durumunu açıklamak için yapılan bir beyandır. Bunu gözleri görmeyen âmâlar, kulakları vasıtasıyla idrak edebilirler. Vakıf halinde ötre ve esrede yapılır.

İŞMAM: *Sözlükte "koklatmak" manasına gelir.*
إِشَارَةً إِلَي الضَّمِّ اَلِاشْمَامُ اِنْضِمامُ الشّفَتَيْنِ بَعْدَ السُّكُونِ

"Sükundan sonra ötre harekesine işaret ederek dudakların ileriye doğru toplanması, yumulmasıdır." Sağırlar için yapılır. Sadece ötrede olur.

Asım Kıraatında Yusuf süresindeki: (لاَ تَأْمَنَّا) *dan başka yerde işmam yapılmamıştır. Aslı* لاَ تَأْمَنُنَا *dır.*

"Revm" de hiç yapılmamıştır. Sonu tenvinli kelimelerde (يَوْمَئِذٍ) *arızı harekelerde* (وَأَتُوا الزَّكَاةَ) *müenneslik "ta"larında* (قِيَامَةٌ) *cemi mimlerinde* (لَهُمُ البُشْرَي) *revm ve işmam yapılmaz.*

MEDD-İ LİN

- *Lîn kelimesi, mülâyemet ve yumuşaklık anlamlarına gelir. "Harf-i Lîn", kendilerinden önceki harfin harekesi üstün (ـَـ) olan ve kendileri de sâkin durumda olan vav (و) ve yâ (ي) harflerine denir.*
- *Bir kelimede kendilerinden önceki harfin harekesi üstün olan ve kendileri sâkin halde bulunan vav ve yâ harflerinden (harf-i lînden) sonra sebeb-i medden sükûn geldiği zaman "Medd-i Lîn" meydana gelir. Medd-i Lîn'deki sükûnun lâzimî veya ârizî olması arasında fark yoktur.*

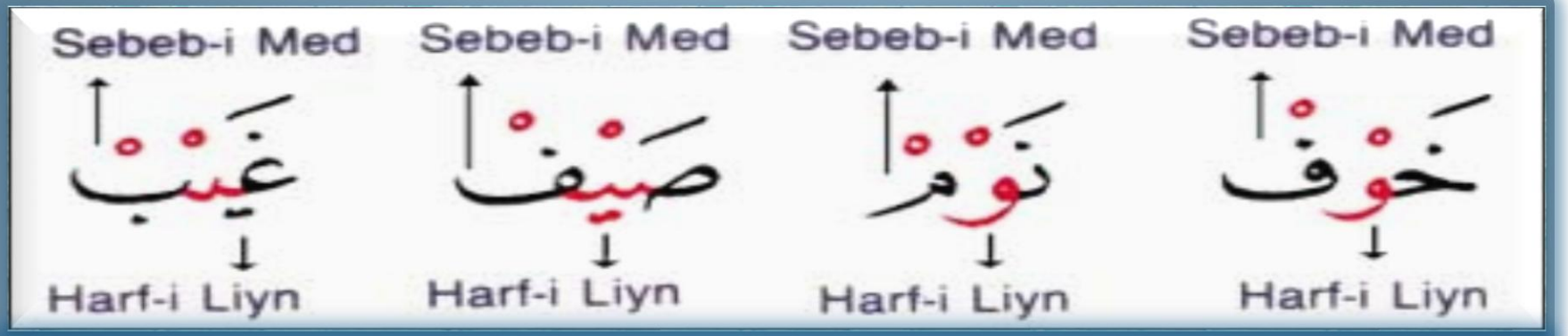

لِإِيلاَفِ قُرَيْشٍ ، إِيلاَفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَ الصَّيْفِ ، فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ، مِنْ خَوْفٍ ، وَ لاَ نَوْمٌ ، أَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ ، إِصْلَوْهَا الْيَوْم

(قُرَيْشٍ) kelimede kendisinden önceki harfin harekesi üstün olan ve kendisi de sâkin bir halde olan yâ (ي) harfi vardır. Bu tür yâ (ي) harfleri harf-i med değil, harf-i lîn olmaktadır. Kelimenin sonunda vakfedecek (duracak) olursak şin (ش) harfi de sâkin olacağı için sebeb-i medden sükûn-ı ârız ortaya çıkacak ve böylece Medd-i Lîn gerçekleşecektir. Ancak bu kelimede durulmadan geçilecekse Medd-i Lîn yapılmaz.

MEDD-İ LİNİN HÜKMÜ

- *Harfi lîn'den sonra gelen sükün, eğer sükûn-i lazım ise; bu durumda iki vech caizdir. Tûl, Tevassut. Ancak tûl ile okumak daha faziletli görülmüştür. Ku'an-ı Kerim'de bu tip sûkün iki yerde bulunmaktadır. Meryem sûresi başında bulunan كهيعص ikincisi şura suresinin başında عسق da bulunan ع dir.*

MEDD-İ LİNİN HÜKMÜ

- *Harf-i lîn'den sonra gelen sükün, sükû-iü ârız ise; bu durumda medd-i ârızda olduğu gibi, ârız sükünun bulunduğu harfin aslî harekesine (Üstün 3, esre 4, ötre 7 vecih) bağlıdır.* اليوم عينين *Medd-i lîn'de med ölçüleri diğer medlere nazaran biraz daha eksik olarak kabul edilmiştir. Lîn harflerinin medlerinin az oluşu dolayısıyla tûl üç, tevassut iki, kasr bir elifi ifade eder.*

TENVİN VE SÂKİN NÛN'UN HÜKÜMLERİ

TENVİN VE SÂKİN NÛN'UN HÜKÜMLERİ

İHFA

İZHAR

İKLAB

İDĞAM MEAL ĞUNNE

İDĞAM BİLA ĞUNNE

İHFA

- *Lügat'te: Örtmek, gizlemek ve saklamak anlamlarındadır.*
- *İhfâ, tenvîn veya sâkin nûndan sonra İhfâ Harfleri denen on beş harfin gelmesi durumunda tenvîn veya sâkin nûnu açıktan söylemeyip gizleyerek okumaya denir.*
- ت ، ث ، ج ، د ، ذ ، ز ، س ، ش ، ص ، ض ، ط ، ظ ، ف ، ق ، ك
- *"İhfâ, şeddeden uzak bir şekilde, izhâr ile idğâm arası ğunneli bir okuyuştur".*

İHFANIN HÜKMÜ

- *İhfanın hükmü vaciptir. Bütün kıraat imamları 15 harften sonra tenvin veya nun-i sakin gelince ihfa yapma hususunda ittifak etmişlerdir.*
- *İhfanın tutulma üresi 1,5 elif miktarıdır.*

İZHAR

İZHAR

- İZHAR-I HALKİ (6 Harfle yapılır)
- İZHAR-I ŞEFEVÎ (Dudak İzharı)
- İzhar-ı Kelime-i Vahide
- İzhar-ı Kameriyye

İZHAR

- ***Sözlükte:*** *Açmak, açığa çıkarmak, meydana koymak, ortaya çıkarmak, açıklamak, beyan etmek gibi manalara gelen bir kelimedir.*
- ***Istılahta:*** *"Tenvîn veya sâkin nûndan sonra, boğaz harfleri (Hurûf-ı Halk) dediğimiz altı harften biri gelirse bu tenvîn veya sâkin nûn'un, idğamsız, iklâbsız ve ihfâsız açıkça okunmasına "İzhâr" denir."*
  - (ء – ح – خ – ع – غ – ه)
  - اَللّٰهُ حَيٌّ خالِقٌ عَدْلٌ غَنِيٌّ هادِياً

İZHAR YAPMANIN SEBEBİ

- ***Nun-u sakin (ve tenvin) ile izhar harflerinin mahreçlerinin birbirine uzak olmasıdır.***

- اَلْإِظْهَارُ هُوَ الْإِنْفِصَالُ تَبَاعُداً بَيْنَ الْحَرْفَيْنِ

- ***İzhar: İki harfin birbirinden uzaklaşarak ayrılmasıdır.***

- مِنْ خَوْفٍ _ – مِنْ حَسَنَةٍ _ وَانْحَرْ _ عَلِيمٌ حَكِيمٌ –مَنْ آمَنَ _ يَنْأَوْنَ _ رَسُولٌ أَمِينٌ _ أَلْمُنْخَنِقَةُ _ قَوْمٌ خَصِمُونَ مِنْ عِلْمٍ _ أَنْعَمْتَ _ سَمِيعٌ عَلِيمٌ مِنْ غِلٍّ _ فَسَيُنْغِضُونَ _ عَزِيزٌ غَفُورٌ إِنْ هُوَ _ يَنْهَوْنَ _ جُرُفٍ هَارٍ

İZHAR YAPMANIN SEBEBİ

- (مِنْ خَوْفٍ) *Bu ibarede izhâr vardır. Çünkü nûn-i sâkineden sonra izhâr harflerinden olan hı (خ) harfi gelmiştir. Dolayısıyla hiçbir şekilde gizleme yapmadan, genizden ses çıkarmadan ve nûn harfi hı harfine çevrilmeden açıkça normal bir nûn olarak okunur.*

İZHAR ÇEŞİTLERİ

- *1. Dil İzharı (İzhar-ı Lisani / Halkî): 6 izhar harfiyle yapılır.*
- *2. İzhar-ı Kelime-i Vahide: Sâkin nûn, vav veya yâ harflerinden önce gelir ve onlardan biriyle aynı kelimede olursa izhâr yapılarak okunur.*
  - أَلدُّنْيَا _ قِنْوَانٌ _ صِنْوَانٌ – بُنْيَانٌ

İZHAR ÇEŞİTLERİ

- *3. Mîm-i Sâkinin İzhârı "Dudak izhârı" : Sâkin mîmden (مْ) sonra mîm ve be (ب) harfleri dışında bir harfin gelmesiyle yapılır.*
  - أَمْ هُمْ ضَلُّوا _ عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ _ يُبَشِّرْهُمْ رَبُّهُمْ
- *4. İzhar-i Kameriyye: Lam-i tarif denilen el (أل)takısından sonra kameri harflerden birisinin gelmesiyle olur.*

İZHAR'IN HÜKMÜ

- *İzhar harflerinden 4'ü üzerinde (ء _ ح _ ع _ ه) bütün kıraat imamları ittifak ettikleri için hükmü vacipdir. Ebu cafer dışındaki imamlar (خ _ غ) iki harfi izhar harfi saymışlar. Bundan dolayı bu iki harfte izhar yapmak caizdir. İzhar yaparken sekteye kaçılmamalıdır.*

İKLAB

- ***Sözlükte:*** ***İklâb, çevirmek, çevrilmek, bir halden başka bir hale döndürmek, bir şeyi değiştirmek manalarına gelen bir kelimedir.***
- ***Istılah'ta:*** ***"Tenvîn veya sakin nûndan sonra be (ب)harfi geldiğinde, tenvîni veya sâkin nûnu halis bir mîm harfine çevirmek ve bu arada dudakları hafifçe birleştirerek mîmi ğunne ile ihfâ etmeye" "İklâb" denir.***
- اَلْإِقْلاَبُ هُوَ قَلْبُ النُّونِ السَّاكِنَةِ اَوِ التَّنْوِينِ مِيماً خالِصاً وَ إِخْفاَؤُهاَ عِنْدَ الْباَءِ بِغُنَّةٍ
- ***Okuyuşa kolaylık sağladığı için yapılır. (Kuran okurken yaptığımız ihfa, izhar, idğam ve iklabın gerçek sebebi, yüce Allah'ın cebrail aracılığıyla peygamberimize kuranı bu şekilde öğretmiş olmasıdır.)***

İKLABA ÖRNEKLER

- مِنْ بَعْدِهِ = مِمْبَعْدِهِ ، سَمِيعٌ بَصِيرٌ = سَمِيعُمْبَصِيرٌ ، بِذَنْبِهِمْ = بِذَمْبِهِمْ ،
- صُمٌّ بُكْمٌ = صُمُّمْبُكْم

- (مِنْ بَعْدِهِ) ***Bu ibarede sâkin durumda olan nûn harfinden sonra be harfi gelmiştir. Böyle bir durumda sâkin nûn harfi sâkin mîm harfine dönüştürülür. Bu sâkin mîm'in sükûnunu okurken, normal bir mîm'in okunuşunda olduğu gibi dudaklar birbirine fazla bastırılmaz. Aynı zamanda bir ğunne ile sâkin mîm gizlenerek ihfâ yapılır. Bu arada ortalama bir buçuk elif miktarı -mîm harfine mahsus bir ğunne ile- ğunne yapılarak ihfâ edilir ve sonra be harfine geçilir. Böylece lafız (مِمْبَعْدِهِ) şekline dönüştürülmüş olur ve böyle okunur.***

İKLAB'IN HÜKMÜ

- *Bütün kıraat imamları ba harfinden önce gelen sakin nun ve tenvini iklab ile okumakta ittifak etmişlerdir. Hükmü vaciptir.*
- *İklab'ın müddeti (yapılırken tutulma süresi) ortalama bir buçuk elif miktarıdır.*

İDĞAM

- ***Sözlükte: Bir şeyi bir şeyin içine katmak, dâhil etmektir.***
- ***Istılah'ta: İdğâm, birincisi sâkin, ikincisi harekeli olan iki harfi aynı sesle şeddeleyerek okumaktır.***

İDĞAM-I MEAL ĞUNNE

- *İdğam: Bir harfi diğer bir harfe katmaktır.*
- *Ğunne: Genizden (burundan) gelen sestir.*
- *Tenvin veya sakin nun'dan sonra (يَمْنُو)(ى م ن و) harflerinden biri gelirse "İdgâm-ı Maal Ğunne" olur.*
- *Nun sesi bu harflere katılır ve 1-1,5 elif miktarı tutularak ğunneli okunur.*
- *Sebebi, nun ile misliyet (aynı olmaları), mim ile vav'da müşterek sıfatlara sahip olmaları, ya'da ise mahreç yakınlığıdır.*

İDĞAM-I MEAL ĞUNNE ÖRNEKLERİ

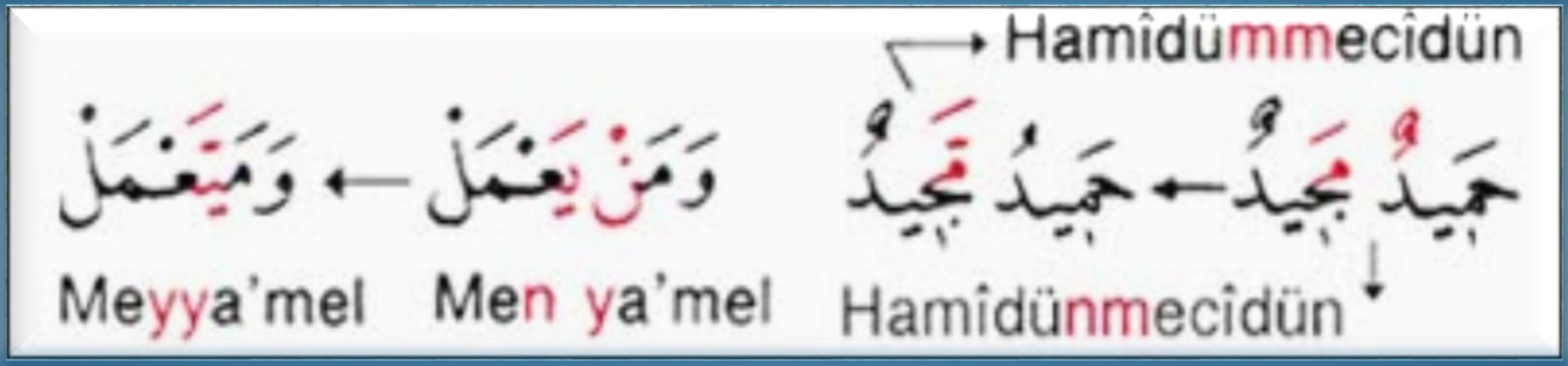

İDĞAM-I MEAL ĞUNNE'NİN HÜKMÜ

- *Bütün imamlar tenvin ve sakin nun'dan sonra "mim" (م)veya "nun" (ن)harfi gelince "idğam meal ğunne" yapma hususunda ittifak etmişlerdir ve burada "Ğunneli Tam İdğam" yapmak vacip'tir.*
- *"Vav" (و)ve "ya" (ي)harfinde (Halef ğunnesiz idğam yaptığı için) "Ğunneli Nakıs İdğam" yapılır ve hükmü caiz'dir.*
- *Not: Sakin nun ile "vav" (و)veya "ya" (ي)aynı kelimede bulunursa idğam yapmak gerektiği halde izhar yapılır.*
  - أَلدُّنْيَا _ قِنْوَانٌ _ صِنْوَانٌ – بُنْيَان

İDĞAM-I BİLA ĞUNNE

- *Tenvîn veya sâkin nûndan sonra lâm (ل)ve râ (ر) harfleri (“Ler Harfleri = (لر)”) geldiğinde tam bir idğâm yapmak ve bunu da ğunnesiz olarak gerçekleştirmekle “İdğâm-ı Bilâğunne” olur. Burundan ses getirmeden yapılan idğamdır.*
- *Tenvîn veya sâkin nûn ile lâm ve râ harflerinin ayrı ayrı kelimelerde olmaları gerekir. Yani tenvîn veya sâkin nûn birinci kelimenin sonunda, lâm veya râ harfleri de ikinci kelimenin başında yer almalıdır.*

İDĞÂM-I BÎLÂĞUNNE'NİN SEBEBİ:

- *Nûn harfi ile lâm ve râ harflerinin mahreclerinin birbirlerine çok yakın olmasıdır.*
  - مِنْ لَدُنْهُ = مِلَّدُنْهُ ، مِنْ رَبِّهِمْ = مِرَّبِّهِمْ ، غَفُورٌ رَحِيمٌ = غَفُورُرَّحِيمٌ ،
  - خَيْرًا لَهُمْ = خَيْرَلَّهُمْ
- *(مِنْ رَبِّهِمْ)lafzında sâkin vaziyette bulunan nûn harfi birinci kelimenin sonunda yer almaktadır. Kendisinden sonra ise bilâğunne harflerinden râ harfi gelmiştir. Müdğâm olan sâkin nûn harfini, müdğâmün fîh olan râ harfine tamamen katmamız, onun içinde eriterek yok etmemiz ve bunu yaparken de genzimizden ğunne sesi getirmeden idğâmı gerçekleştirmemiz gerekmektedir.* (مِرَّبِّهِمْ)

İDĞAM-I BİLA ĞUNNE'NİN HÜKMÜ

- *Bütün kıraat imamları "lam" ve "ra" dan önce gelen "tenvin" ve "sakin nun"u ğunnesiz idğam "idğam bila ğunne" ile okuma hususunda ittifak etmişlerdir ve bu bakımdan hükmü vacip'tir.*
- *İdğam bila ğunne tutulmaz , yani idğamı yapış esnasında özel bir tutma zamanı ayrılmaz.*

MAHREÇ VE SIFATLARI YÖNÜYLE İDĞAM ÇEŞİTLERİ

MAHREÇ VE SIFATLARI YÖNÜYLE İDĞAM ÇEŞİTLERİ

- İDĞAM-I MİSLEYN
- İDĞAM-I MÜTECANİSEYN
- İDĞAM-I MÜTEKARİBEYN

İDĞÂM-I MİSLEYN

- ***Misleyn: "Birbirine benzeyen iki şey" anlamına gelmektedir.***
- ***"Mahrecleri ve sıfatları aynı olan iki harften, birincisi sâkin, ikincisi harekeli olmak üzere yan yana geldikleri zaman, sâkin olan birinci harfin (müdğâmın), harekeli olan ikinci harfe (müdğâmün fîhe) idğâm edilmesine "İdğâm-ı Misleyn" denir." Hükmü: vacip'tir.***
- ***İdğâm-ı misleynde müdğâm ile müdğâmün fîhin aynı kelimede veya iki ayrı kelimede olması arasında bir fark yoktur.***
  - كُفَّارٌ ، يَوَدُّ ، إِنَّ ، أَلْحَقُّ ، أَسَّسَ ، نُعَمِّرْهُ ، رَبِّ ، قُلْ لَهُمْ ، مَنْ نَشَاءُ ، قَدْ دَخَلُوا ، وَ لْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ ، آوَوْا وَ نَصَرُوا

İDĞÂM-I MİSLEYN'İN KISIMLARI

- *1- İdğâm-ı Misleyn Mealğunne (Ğunneli İdğâm-ı Misleyn): Mim ve nun harfleriyle yapılan idğamdır. Sakin bir mimden sonra harekeli bir mim veya sakin bir nun'dan sonra harekeli bir nun gelince bunlar kendi aralarında idğam edilirler. 1.5 elif tutulur*
  - وَ مَنْ نُعَمِّرْهُ = وَمَنُّعَمِّرْهُ ، مِنْ نَارٍ = مِنَّارٍ ، أَمْ مَنْ = أَمَّنْ

İDĞÂM-I MİSLEYN'İN KISIMLARI

- *2- İdğâm-ı Misleyn Bilâğunne: Mahrec ve sıfatları birbirinin aynı olan iki harfin ğunnesiz bir şekilde birbirlerine idğâm edilmeleri demektir. Bunun ğunnesiz olmasının sebebi sâkin nûn ve sâkin mîm harfleri dışındaki harflerde ğunne sıfatının olmamasıdır. Özel bir tutma zamanı yoktur.*
  - كَانَتْ تَأْتِيهِمْ = كَانتَّأْتِيهِمْ ، بَلْ لَجُّوا = بَلَّجُّو

İDĞAM-I MÜTECANİSEYN

- *“Mahrecleri aynı, sıfatları farklı olan iki harften birincisinin sâkin, ikincisinin ise harekeli olarak peşpeşe gelmesi durumunda, sâkin olan birinci harfin (müdğâmın) harekeli olan ikinci harfe (müdğâmün fîhe) idğâm edilmesine, yani şeddeli olarak okunmasına “İdğâm-ı Mütecâniseyn” denir.*

İDĞAM-I MÜTECANİSEYN

- ***İDĞÂM-I MÜTECÂNİSEYN OLAN HARFLER***
- ***İmam Âsım ve onun rivâyetini yapan İmam Hafs, harflerin çıkış yerlerine göre mütecânis olan harfleri üç grupta toplamışlardır:***
  - **A) Tı (ط), Dâl (د)ve Te (ت)*Harfleri***
  - **B) Se (ث), *Zâl* (ذ)*ve Zı* (ظ)*Harfleri***
  - ***C) Be (ب)ve Mîm (م)Harfleri***

A) Tı (ط), Dâl (د)ve Te (ت)Harfleri:

- Bu üç harfin çıkış yerleri, mahrecleri (dilin ucunun, üst ön iki dişin yarısına dokundurularak çıkartılırlar) aynı; Ancak sıfatları farklıdır. Kıraat imamlarının ittifakıyla bunları tam idğam yaparak okumak vacip'tir.
- 1- Dâl (د) ve te (ت)harfleri arasındaki idğâm: Bu iki harf, ince harflerdendir. Birincisi sâkin, ikincisi harekeli olarak peşpeşe geldiklerinde şeddelenerek birbirlerine tam idğâm edilirler.
- أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهَ = أَثْقَلَدَّعَوَا اللَّهَ ، أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا = أُجِيبَدَّعْوَتُكُمَ

2- Te (ت)ve Tı (ط)harfleri arasındaki idğâm

- *Bu iki harften te ince, tı ise kalın harflerdendir. Bunlar da birbirlerinden önce veya sonra gelebilmektedirler. Te harfinin tı harfinden önce sâkin olarak geldiği durumlarda tam bir idğâm yapılırken tı harfinin te harfinden önce sâkin olarak geldiği durumlarda nâkıs bir idğâm yapılır.*
  - لَئِنْ بَسَطْتَ ، فَرَّطْتُمْ ، أَحَطْتُ ، وَ قَالَتْ طَائِفَةٌ = وَ قَالَطَّائِفَة

B) Se (ث), Zâl (ذ)ve Zı (ظ)Harfleri:

- *Bu üç harfin mahreci birbiriyle aynıdır, sıfatlarında farklılık vardır. Bunlar, üst ön dişlerin dil ucunun üst yüzüne temas ettirilmesiyle çıkartılırlar. Ancak bunların sıfatlarında farklılık vardır ve bu farklılık harflerin seslendirilmesi sırasında kendisini belli eder.*

- *1- Se (ث) ve Zâl (ذ)harfleri arasındaki idğâm:*

  Kur'ân'da tek örneği A'râf 176. âyetindedir. (يَلْهَثْ ذٰلِكَ)

  (Asım kıraatinde idğamlı (يَلْهَذّٰلِكَ) *veya izharlı* (يَلْهَثْ ذٰلِكَ) *olarak iki şekilde okunması da caiz'dir.*

B) Se (ث), Zâl (ذ)ve Zı (ظ)Harfleri:

- **2- Zâl (ذ)ve Zı (ظ)harfleri arasındaki idğâm:**

Bu iki harften zâl harfi sâkin olarak bir kelimenin sonunda, zı harfi de ikinci kelimenin başında harekeli olarak bulundukları takdirde, zâl harfi zı harfinin içine katılarak zı harfi şeddeli bir harf gibi birbirine tam bir idğâm ile idğâm edilmiş olur. Hükmü vacip'tir.

- إِذْ ظَلَمُوا = إِظَّلَمُو

C) Be (ب)ve Mîm (م)Harfleri:

- *Be" harfinin sâkin olarak bir kelimenin sonunda, "mîm" harfinin ise harekeli olarak ikinci kelimenin başında bulunmasıdır.*
- *Tek örneği Hûd 42. âyet-i kerîmesindedir.* (ارْكَبْ مَعَنَا)*Bu cümle okunurken idğâm yapılacağından* (يَا بُنَيَّ ارْكَمَّعَنَا) *şeklinde be harfinin mîm harfine çevrilip, onun içinde tamamen eritilerek kaybedilmesi ve mîm harfinin şeddeli bir şekilde tam bir idğâm ile okunmasıyla yapılır.*
- ***Burada idğâm yapılıp yapılmaması ihtilâflıdır. Asım kıraatinde hem idğamlı hem de izharlı okunması caiz olan bu kelimenin idğam yapılarak okunması tercih edilmiştir ve 1.5 elif miktarı tutulur.***

İDĞAM-I MÜTEKARİBEYN

- *Mahreç veya sıfatları, yahut hem mahreçleri hem de sıfatları bakımından birbirleriyle yakınlığı olan iki harften birincisi sakin, ikincisi harekeli olarak yan yana gelirse, birinci harfin ikinci harfe idğam edilmesine "İdğam-ı mütekaribeyn" denir."*

A) Lâm (ل)ve Râ (ر)Harflerinin İdğâmı

- *Herhangi bir kelimenin son harfi sâkin bir lâm, hemen arkasından gelen ikinci kelimenin ilk başındaki harf de harekeli bir râ olursa, lâm harfi, râ harfine tam bir idğâm ile idğâm olunur.* ***Hükmü ittifakla vacip'tir.***
  - وَ قُلْ رَبِّ = وَ قُرَّبِّ ، بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ = بَرَّفَعَهُ اللَّهُ

B) Kaf (ق)ve Kef (ك)Harflerinin İdğâmı

- *Kaf harfi sâkin, kendisinden sonra harekeli bir kef gelirse olur. Tam veya nakıs olarak yapılması caizdir. Kur'ân'da tek örneği vardır:*
  - (أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ): أَلَمْ نَخْلُكُّمْ

LÂM-I TARİF (ال) VE HÜKÜMLERİ

LÂM-I TARİF (ال) VE HÜKÜMLERİ

İsimlerin başına gelir. Elif ve lam'dan oluşur

İDĞAM-I ŞEMSİYYE

İZHAR-I KAMERİYYE

İDĞAM-I ŞEMSİYYE

- *Lâm-i tarif dediğimiz (ال) elif-lâm'dan sonra şemsî harfler adı verilen on dört harften birisi gelirse "İdğâm-ı Şemsiye" olur. İdğâm-ı şemsiyyenin sebebi, mahreclerinin birbirine olan yakınlığından dolayı lâm-ı tarifin kendisinden sonra gelen şemsî harflerden birine çevrilmesi, onun içinde tamamen eritilerek kaybedilmesi demektir.*
- *Şemsî harfler şunlardır:*
  - ت ، ث ، د ، ذ ، ر ، ز ، س ، ش ، ص ، ض ، ط ، ظ ، ل ، ن
  - تُبْ ثُمَّ دَعْ ذَنْباً رَمَي زِدْ سُمْعَةَ شِمْ صَدْرَ ضَيْفٍ طَابَ ظَنٌّ لَهُ نَعَمْ

İDĞAM-I ŞEMSİYYE

- *(Bu idğâma şemsî denmesinin sebebi, bu idğâmın anlatılması ve açıklanması sırasında "güneş" anlamına gelen (أَلشَّمْسُ) kelimesinin çokça kullanılıyor olmasıdır. Nasıl ki güneş çıktığında yıldızlar ortadan kayboluyor ve görünmüyorlarsa, şemsî harfler geldiğinde de lâm-ı tarif ortadan kayboluyor ve gözükmez oluyor.)*
  - أَلتَّوْبَةُ ، أَلثَّمَرُ ،أَلدَّهْرُ ، أَلذُّبَابُ ، أَلرَّحِيمُ ، أَلزَّيْتُونُ ، أَلسَّمَاءُ ، أَلشَّمْسُ أَلصُّحُفُ ، أَلضَّلاَلَةُ ، أَلطَّآقُ ، أَلظُّلْمُ ، أَلَّيْلُ ، أَلنَّجْمُ

İDĞAM-I ŞEMSİYYE

- ***İdğâm-ı şemsiye yapmamız gereken durumlarda, eğer lâm-ı tariften önce harekeli bir harf gelirse, lâm-ı tarif okunmaz. Her ikisi de atlanarak şemsî harfe geçilir ve bu harf şeddelenerek okunur.***
- وَ الشَّمْسِ ، وَ الضُّحيَ ، مِنَ الذَّكَرِ ، فِي السَّمَاءِ ، إِنَّ الدِّينَ ، مَلِكِ النَّاسِ

İDĞÂM-I ŞEMSİYYE'NİN KISIMLARI

- *1. İdğâm-ı Şemsiye Mealğunne: Lâm- ı tariften sonra nûn harfi gelirse "İdğâm-ı Şemsiye Mealğunne" olur. 1.5 elif tutulur.*
- *2. İdğâm-ı Şemsiye Bilâğunne: Lâm-ı tariften sonra nûn dışındaki harfler geldiğinde "İdğâm-ı Şemsiye Bilâğunne" olur.*

İZHAR-I KAMERİYYE

- *Lâm-ı tariften (ال) sonra kamerî harfler adı verilen on dört harften biri gelirse buna İzhâr-ı Kameriyye" adı verilir. İzhâr-ı kameriyye, lâm-ı tarifin, mahreclerindeki uzaklıktan dolayı, kendisinden sonra gelen kamerî harflerden ayırt edilmesi, açıkça lâm-ı tarifin okunması ve telaffuz edilmesi demektir. Hükmü vaciptir.*
- ***Kamerî Harfler Şunlardır:***
  - أ ، ب ، ج ، ح ، خ ، ع ، غ ، ف ، ق ، ك ، م ، هـ ، و ، ي
  - إِبْغِ حَجَّكَ وَ خَفْ عَقِيمَهُ
  - أَلْإِنْسَانُ ، أَلْبَلَدُ ، أَلْجَنَّةُ ، أَلْحَمْدُ ، أَلْخَيْرُ ، أَلْعُلَمَاءُ ، أَلْغَفُورُ ، أَلْفَجْرُ ، أَلْقَمَرُ ، أَلْكُفَّارُ ، أَلْمُؤْمِنُ ، أَلْهَلآكُ ، أَلْوَاحِدُ ، أَلْيَوْم

SÂKİN MÎM (MÎM-İ SÂKİN) İLE İLGİLİ HÜKÜMLER

Sâkin mîmin kendisinden sonra gelen harfe göre kendine özel üç türlü hali vardır:

1. İdğam Misleyn Me'al Ğunne (idğam-i şefevi): Sâkin mîm'den sonra harekeli bir mîm harfi gelince, idğâm-ı mealğunne olur ve 1.5 elif miktarı tutularak okunur.

(وَلَهُماَّ يَدَّعُونَ) وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ

2. İhfa-i Şefevi: (Dudak İhfası, mim-i Sakin'in İhfası) Sâkin bir mîm harfinden sonra harekeli be (ب)harfi gelince olur. 1.5 elif miktarı tutularak okunur. تَرْمِيهِمْ

(رَبُّهُمْ بِهِم –بِحِجَارَةٍ)

SÂKİN MÎM (MÎM-İ SÂKİN) İLE İLGİLİ HÜKÜMLER

3. İzhar-ı Şefevi: (Mîm-i Sâkinin İzhârı, Dudak İzhârı) Sâkin mîm harfinden sonra mîm (م)ve be (ب)harflerinin dışında başka harflerden birisi gelecek olursa izhâr yapılarak okunur. Vaciptir.

- أَمْ هُمْ ضَلُّوا _ عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ _ يُبَشِّرْهُمْ رَبُّهُمْ _ وَ لَكُمْ فِيهَ

KALKALE

- *Sözlükte, sarsmak, deprendirmek, sallamak, hareket etmek, titretmek, kımıldamak gibi manalarda kullanılır.*
  - اَلْقَلْقَلَةُ تَقَلْقُلُ الْمَخْرَجِ حَتَّي يُسْمَعَ لَهُ نَبْرَةٌ قَوِيَّةٌ
- *"Kalkale sıfatı olan harfler bir kelimenin ortasında veya sonunda (gerek aslen gerek vakıf sebebiyle olsun) sâkin olarak bulunursa "kalkale" olur." Kuvvetli ses işitilecek şekilde mahrecin sarsılmasıdır.*
- *Kalkale Harfleri:* ق ، ط ، ب ، ج ، د (قُطْبُ جَدٍ)

KALKALE'NIN HÜKMÜ

- *Bütün kıraat imamlarının ittifakıyla hükmü vaciptir.*

RÂ'NIN HÜKÜMLERİ

Râ harfi kendi harekesine göre veya kendinden önceki ya da sonraki harfin harekesine göre bazen ince, bazen kalın, bazen hem ince hem kalın olmak üzere üç şekilde okunabilme özelliğine sahiptir.

Âsım kırâatının Hafs rivâyetine göre Râ harfinin, beş yerde mutlak kalın, dört yerde mutlak ince, üç yerde de hem ince hem de kalın okunması câizdir.

A) RÂ HARFİNİN KALIN OKUNDUĞU YERLER:

- *Râ harfinin mutlak kalın okunduğu durumlara "Tefhîm" adı verilir.*
- *1) Râ harfinin harekesi üstün veya ötre olursa mutlaka kalın okunur.*
  - صَدْرُكَ ، أَلرُّوحُ ، رُحَمَاءُ ، بِرَسُولٍ ، رَزَقَ ، أَلرَّحِيمُ
- *2- Râ sâkin, kendinden önceki harfin harekesi üstün veya ötre olursa*
  - مَرْيَمُ ، فِي ٱلْأَرْضِ ، قَرْيَةٌ ، كُرْسِيُّ ، بِالْعُرْفِ ، مُرْدِفِين

RÂ HARFİNİN KALIN OKUNDUĞU YERLER:

- *3- Hem râ, hem de râ'dan önceki harf sâkin ise bir önceki harfin harekesine itibar edilerek, üstün veya ötre ise râ kalın okunur.*
  - شَهْرْ ، بِالصَّبْرْ ، يُسْرْ ، فَجْرْ ، شَكُورْ ، أَلصُّدُورْ ، حِمارْ ، أَلدَّارْ
- *4- Râ sâkin, kendinden önceki harfin harekesi de ârizî esre olursa, râ harfi yine kalın okunur. Ârizî esre harfin aslında olmayan esre demektir.*
  - إِنِ ارْتَبْتُمْ ، إِرْجِعِي ، لِمَنِ ارْتَضَي ، رَبِي ارْجِعُونِي، أَمِ ارْتَابُو

RÂ HARFİNİN KALIN OKUNDUĞU YERLER:

- *5- Râ sâkin, Ra'dan önceki harfin harekesi aslî esre olur ve râ'dan sonra istilâ*
- (خ ، ص ، ض ، ط ، ظ ، غ ، ق) *harflerinden birisi gelirse kalın okunur.*
  - فِرْقَةٍ ، إِرْصَادًا ، قِرْطَاسٍ ، مِرْصَادً ، لَبِالْمِرْصَاد

B) RÂ HARFİNİN İNCE OKUNDUĞU YERLER:

Râ harfinin mutlak olarak ince okunduğu durumlara terkîk denir. Harfi mahrecinde cılız düşürmeye ve onun sıfatını zayıflatmaya "Terkîk" denir.

1- Râ harfinin kendi harekesi esre olursa ince okunur.

- رِجَالٌ ، وَاضْرِبُوا ، بِالْبِرِّ ، بِحُورٍ عِينٍ ، رِزْقًا ، فَذْكُرِ اسْمَ ،

2- Râ harfi sâkin, kendinden önceki harfin harekesi de esre olursa râ harfi yine ince okunur.

- وَ اسْتَغْفِرْهُ ، فَكَبِّرْهُ ، فِي مِرْيَةٍ ، فَاصْبِرْ ، وَ أَنْذِرْ ، أُحْصِرْتُمْ

B) RÂ HARFİNİN İNCE OKUNDUĞU YERLER:

- *3- Râ harfi sâkin, kendinden önceki de sâkin ise bir önceki harfin harekesine bakılır. Eğer o harfin harekesi esre ise râ harfi yine ince okunur.*
  - أَلذِّكْرْ ، حِجْرْ ، سِحْرْ ، وَ لآ بِكْرْ، بَصِيرْ ، قَدِيرْ ، كَثِيرْ ، خَبِيرْ
- *4- Râ harfi sâkin, kendinden önceki harf de harf-i lîn olan yâ (ي) olur ve vakfedilecek olunursa râ harfi yine ince okunur.*
  - خَيْرْ ، سَيْرْ ، عُزَيْرْ ، طَيْر

C) RÂ HARFİNİN HEM İNCE HEM KALIN OKUNABİLDİĞİ YERLER:

Râ harfini bazı durumlarda bir kısım kırâat imamları ince diğer bir kısmı da kalın olarak okumuştur. Dolayısıyla râ harfini bu gibi yerlerde hem kalın hem de ince okumak câizdir.

1- Râ sâkin, kendinden önceki harf esreli olduğunda kural gereği râ ince okunur. Ancak böyle bir durumda râ'dan sonra esreli bir istilâ harfi geliyorsa hem ince hem de kalın okunması câizdir. كُلُّ فِرْقٍ

C) RÂ HARFİNİN HEM İNCE HEM KALIN OKUNABİLDİĞİ YERLER:

2- Râ harfi sâkin olur, kendinden önce de yine sâkin olarak sad (ص) veya tı (ط) harflerinden biri bulunur, ayrıca bu ikisinden önce de esreli başka bir harf gelirse râ harfi ince veya kalın olarak okunabilir.

عَيْنَ الْقِطْرْ ، أُدْخُلُوا مِصْرْ

3- Kur'ân-ı Kerîm'de geçen şu durumlarda da râ harfini hem ince hem de kalın okumak câizdir. يَسْرْ ، أَنْ أَسْرْ ، فَأَسْرْ

LAFZATULLAH (ALLAH LAFZININ OKUNUŞU)

Lafzatullah, "Allah Lafzı" (أَللّٰهُ)demektir. Normal şartlarda lâm harfi (ل) ince okunan harflerdendir.

Ancak *(أَللّٰهُ)lafzının lâmı kendine mahsus özelliklerinden dolayı bazen ince, bazen kalın okunur.*

Lafzatullah'ın Kalın Okunduğu Yerler:

Eğer Lafzatullah'dan önce gelen harfin harekesi üstün veya ötre ise yahut okunan cümlenin ilk başındaki kelime (أَللّٰهُ)lafzı ise o zaman ortadaki lâm harfi kalın okunur.

LAFZATULLAH (ALLAH LAFZININ OKUNUŞU)

- أَللَّهُ لآ إِلهَ إِلاَّ هُوَ ، نَصْرُ اللَّهِ ، قَالَ اللَّهُ ، رَسُولُ اللَّهِ ، وَ إِذْ قَالَ اللَّهُمَّ

Lafzatullah'ın İnce Okunduğu Yerler:

Allah lafzından önce gelen harfin harekesi esre olduğu durumlarda ise lafzatullahın lâmı ince okunur. (أَللَّهُمَّ) lafzının okunuşu da aynı hükme tabidir.

- بِسْمِ اللَّهِ ، أَلْحَمْدُ لِلَّهِ ، بِاللَّهِ ، لَمْ يَكُنِ اللَّهُ ، فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، قُلِ اللَّهُمّ

Harflerin Kalın Ve İnce Okunuşları

Ra Harfinin Okunuşu

Kalın Okunuşu	İnce Okunuşu
رَزَقَ	رِجَالٌ
مَرْيَمُ	فِي مِرْيَةٍ
أَلصُّدُورْ	سِحْرْ
لِمَنِ ارْتَضَي	خَيْرْ
قِرْطَاسٍ	

Kalın-ince Okunuşu

فِرْقٍ
الْقِطْرْ
يَسْرْ

Lafza-i Celal'in Okunuşu

Kalın Okunuşu	İnce Okunuşu
بِسْمِ اللَّهِ نَصْرُ اللَّهِ	
قَالَ اللَّهُ	

SEKTE

(Nefes almadan bir müddet durma)

- اَلسَّكْتَةُ قَطْعُ الصَّوْتِ دُونَ النَّفَسِ

"Kur'ân okurken belirli kelimeler üzerinde nefes almadan bir müddet sesin kesilmesine "Sekte" adı verilir." Sektenin normal olarak müddeti bir elif miktarı olarak kabul edilmiştir.

Kur'an'da dört yerde sekte yapılarak okunur:

1- Kehf Sûresi (1): (... وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا قَيِّمًا لِيُنْذِرَ ...) *Buradaki sekte vasl hali için geçerlidir.*

Burada sekte yapmanın sebebi: Buradaki (قَيِّمًا *) kelimesinin kendisinden önceki (* عِوَجًا*) kelimesine sıfat teşkil etmediğinin gösterilmesi için sekte yapılır.*

SEKTE

- *2-Yâsîn Sûresi (52):* (... مِنْ مَرْقَدِنَا هٰذَا ...)
- *Burada sekte yapmanın sebebi: Burada sekte yapılmadığı zaman iki kelime arasında sıfat ve mevsûf ilişkisi ortaya çıkmaktadır. Sekteden önce* (مَرْقَدِنَا) *kelimesi ile kâfirlerin sözü bitmekte, sekteden sonraki* (هٰذَا) *kelimesi ile de mü'minlerin veya meleklerin sözleri başlamaktadır. Bu iki sözü başka başka kişilerin söylediğinin açıkça anlaşılması maksadıyla burada sekte yapılır.*

SEKTE

- *3- Kıyâme Sûresi (27): (وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ) Buradaki sekte sükûn üzerine icrâ edilir, âyet ortasında ve bulunduğu yerde hiçbir durak işareti yoktur.*
- *Burada sekte yapmanın sebebi: Mana ile alâkalıdır. Burada sâkin nûndan sonra râ harfi geldiği için aslında idğâm-ı bilâğunne yapılmalıdır (مَرَّاقٍ) . Arapça'da (مَرَّاقٍ) kelimesi "çorba karıştıran, çorbacı" anlamlarına gelir. Oysa âyette okuyup üfleyerek son müdahaleyi yapacak ve böylece son nefesini vermekte olan çaresizleri kurtaracak bir kişinin olup olmadığından bahsedilmektedir.*

SEKTE

- *4- Mutaffifîn Sûresi (14): (كَلَّا بَلْ رَانَ ...) Buradaki sekte sükûn üzerine olup âyet ortasında ve durak olmayan bir yerdedir.*
- *Burada sekte yapmanın sebebi: Normalde burada idğâm-ı mütekâribeyn dediğimiz tecvîd kaidesi icrâ edilerek (بَرَّانَ) şeklinde okunması gerekecekti. Ancak böyle bir okuyuş anlam bozukluğuna sebep olacaktır. Arapça'da (بَرَّانَ) kelimesi "küpçü" anlamına gelir. Oysa âyet-i kerîmede üzeri pas bağlayan kalplerden bahsetmektedir.*

VAKIF İŞARETLERİ

1. *Vakf-ı Lâzım* (الوقف الازم): *İşareti* م *harfidir. Kesinlikle durulması gerektiğini gösterir. Durulmadığı taktirde mananın bozulacağını gösterir. Kur'an-ı Kerim de 84 yerde yer almaktadır. Vakf yapmak vacip vasl yapmaksa haramdır.*

وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ يُخَادِعُونَ اللَّهَ *de durmadan devam etmek gibi.*

2. *Vakf-ı Mutlak* (الوقف المطلق): *İşareti* ط *harfidir. Daha sonraki söz dizisi müstakil bir cümle olup öncesiyle irtibatı olmayan yerde durmaktır. Vakf yapılması evlâ olmakla birlikte vasl'da yapılabilir. Durulduğunda geriden alınmaz.*

VAKIF İŞARETLERİ

- *3. Vakf-ı Câiz (الوقف الجائز) : İşareti ج harfidir. Vakfın ve valsın caiz olabileceği bir yerde durmaktır. Ancak durmak geçmekten daha evlâdır.*
- *4. Vakf-ı Mücevvez (الوقف المجوذ): İşareti ز harfidir. Vakıf caiz olmakla birlikte vasl evlâdır. Durulduğunda geriden alınmaz.*
- *5. Vakf-ı Murahhas (الوقف المرخص): İşareti ص harfidir. Okuyucunun nefesinin yetişmediği yerde zarurete binaen müsaade edilen vakıftır. Zaruret olmadıkça kullanılmamalıdır. Durulduğu taktirde öncesinden almanın uygun olacağı söylense de daha sonra gelen cümlenin anlamının anlaşılması dolayısıyla geriden almaya gerek yoktur.*

Kur’an-ı Kerim De Daha Başka İşaretler De Bulunmaktadır.

- *6. Vakf-ı Lâ (لا): Durma demektir. Eğer nefes tükenir de durmak mecburiyetinde kalınırsa* **geriden almak gerekir**. *Ancak bu işaret durak sonlarında bulunursa bir önceki ayetin manasının devam ettiğini ayetler arası ilginin devam ettiğini gösterir. Ayet sonlarında durmak da geçmek de caizdir. Durulunca geriden alınmaz.*
- *7. قف Vakf alametidir. Bu kelime üzerinde vakf yap demektir. Vakf yapmak vasl yapmaktan evlâdır. Vasl da caizdir.*
- *8. ق Vasl alametidir. Geçmek evlâ durmak caizdir. Durulduğunda geriden alınmaz.*

K. Kerim De Daha Başka İşaretler De Bulunmaktadır.

- *9. ع Rukû alametidir. Namaz kılarken rukûa gitmenin güzel ve münasip olacağını göstermektedir. Hatim ile namaz kıldıranlar bu işaretlerde rüküya gitmelidirler. Bazı Mushaflarda on ayette bir konulmuş bazılarında da bunun yerine hemze konulmuştur. Kur'an-ı Kerimde 576 adet bulunmaktadır.*
- *10. . . . (الوقف المعانقة) Vakf-ı murakabe de denilmektedir. Bir veya birkaç kelime arayla peş peşe gelen bu üçer adetlik iki grup noktadan birincisinde durulduğu taktirde ikincisinde durulmadan geçilir. Her ikisinde birden durmak veya geçmek yoktur.*

K. Kerim De Daha Başka İşaretler De Bulunmaktadır.

- ***11.*** **س Sekte kelimesinden alınmıştır.** ***Bu yerlerde genelde kelimenin altına yerleştirilir.***
- ***Bazı Mushaflarda bunlara ilave olarak daha başka işaretlerde görülmektedir. Bunların ifade ettiği manalar genellikle o mushafın sonunda yer almaktadır.***

VAKFIN HÜKÜMLERİ (özel durumlar)

- *1. Vakf esnasında hareke üzerinde durulmaz. Son hareke sakin kılınır.*
- *2. Sonu sukünlü olan kelime olduğu gibi bırakılır.* قل عصوا
- *3. Sonu üstünlü ise sakin kılınır.* العالمين
- *4. Sonu esreli ise ya sükün üzerine durulur veya ravm ile durulur.* الرحيمِ
- *5. Sonu ötreli olan kelimede sükün, ravm ve işmam üzerine durulabilir.* نستعين
- *6. Sonu şeddeli ise şeddeye riayet edilerek sükün üzerine durulur.* وتب

VAKFIN HÜKÜMLERİ (özel durumlar)

- *7. Sonu harekeli vav veya ya yahut da elif ise önceki harfin harekesi de kendi cinslerinden ise med üzerine durulur.* هو لن ندعوا
- *8. Sonu iki ötre veya iki esre ile biten kelimelerde vakıf esnasında kelimenin son harfinin harekesinin düşmesiyle bu harfe eklenen zaid nunda düşmüş olacak dolayısıyla sükun üzerine okunacaktır.* عذابُ من نحيل
- *9. Sonu iki üstün ile bitiyorsa o zaman tenvinden bedel olarak elif üzerinde vakıf yapılır.* عليما
- *10. Son harf yuvarlak tâ ise durulma esnasında he sesi ile durulur.* رحمة

VAKFIN HÜKÜMLERİ (özel durumlar)

- *11. Son harf açık ta ise sükün üzerine okunur.* في السماوات
- *12. Son harfi zamir olan kelimeler de sükün kılınırlar.* اجتباه فيه
- *13. Sonu te'kid nunu ile biten Yusuf 32* وليكونا *Alak 15* لنسفعا*de durak elif üzerine yapılır.*
- *14.* انا *kelimesinde vakıf elif üzerine yapılır.*
- *15. Vakf için kelimenin sonundaki iki sakin harf birleştirilebilir.* من قبل

VAKFIN HÜKÜMLERİ (özel durumlar)

- *16. Vasl halinde iki sakinin bir araya gelmesinden dolayı kelimenin sonundan lafzan hazfedilen med harfleri vakıf halinde isbat edilerek okunurlar.*
  وقودها الناس
- *17. Kehf 18/38 da* لكنا *vakıf halinde çekilerek okunur. Vasl halinde Hafs ve bazı kıraat imamları çekmeden okumuşlardır.*
- *18. Ahzap 33/10* الظنونا *Hafs'a göre vakıf halinde çekilerek vasl halinde çekilmeden okunur.*

VAKFIN HÜKÜMLERİ (özel durumlar)

- *19. Ahzap 33/66 الرسولا da vakıf halinde çekilerek vasıl halinde çekilmeden okunur.*
- *20. İnsan 76/4 de سلا سلا vakıf hakinde çekerek veya çekmeden okunmuş vasıl halinde ise sadece çekmeden okunmuştur.*
- *21. İnsan 76/15 قواريرا vakf halinde çekerek vasl halinde çekilmeden okunur.*

VASLIN (geçiş) HÜKÜMLERİ

- *1. İki sakin harf yan yana gelirse bunlardan birincisi med harfi ise vasıl halinde telaffuzdan düşürülü*r. و جنا الجنتين له الحكم
- *2. İki sakin harften birincisi med harfi değilse vasıl halinde esre hareke verilir.* قالت الاعراب
- *3. İki sakinden birincisinin tenvin olması durumunda vasıl kesreli nunla olur.* عادا الاولي
- *4. Mütekellim damiri olan ya harfi med harfi iken vasl halinde meftuh okunmuştur.* يا عبادي الذين

VASLIN (geçiş) HÜKÜMLERİ

- *5. Birbirini takip eden iki harften her ikisi de harekeli ise kendi harekeleri ile okunurlar.* بين يدي
- *6.* من *harfi ceri vasıl esnasında fetha ile harekelenir.* من الجنة
- *7.* انتم كم هم *çoğul zamirleri geçiş esnasında damme ile harekelenirler.* هم المفلحون انتم الاعلون يبلوكم الله
- *8. Öncesi üstünlü olan cemi' vavları da zamme ile harekelenirler.* ولا تنسو الفضل

KUR'AN –I KERİM OKUYUŞ ŞEKİLLERİ

KUR'AN –I KERİM OKUYUŞ ŞEKİLLERİ

TERTİL/TAHKÎK

TEDVİR

HADR

TERTİL/TAHKÎK

Sözlükte "sözü yerli yerinde uygun ve güzel bir şekilde söylemek" demektir.

- *Istılahta: "Kuranı açık açık aheste aheste acele etmeksizin okumaya "Tertil" denir."*
- *Kuran tilavetinde harfleri mahreçlerinden ve sıfatlarına riayet ederek çıkarmak, Meddleri son sınırına kadar uzatmak, Hemze, Şedde, İdğam, Hareke, Sükun, İmale, İhfa, İzhar, İklab, Ğunne vb tecvid kurallarını Vakf'a da riayet ederek okumaya "Tahkik" denir.*

TERTİL/TAHKÎK

- *Kıraatın en yavaş icra edildiği okuyuş şekli olan bu tarzda Medd-i Tabii'nin dışındaki bütün Meddler 4 elif, İhfa, İklab ve Ğunneli İdğamlar 1,5 elif miktarı uzatılarak okunurlar.*
- *Tahkik Tertil'den biraz daha yavaş bir okuyuş şeklidir. Bu sebeple Tahkik talim ve temrin (öğretmek ve alıştırma yapmak) için, Tertil ise tefekkür için daha uygundur.*

TEDVİR

- *Tertil, tahkik ile Hadr arasında bir okuyuş tarzıdır. Tedvir ile kıraat İbn-ü Amir, Asım, Kisai ve Halef'in tercihidir.*
- *Tedvir ile okuyuşta Medd-i Muttasıl, Medd-i Munfasıl, Medd-i Arız üçer elif; Medd-i Lazım ise 4 elif uzatılarak okunur. Diğer hükümler Tertil ile aynıdır.*
- ***Vakit namazlarında tercih edilebilir.***

HADR

- *Tecvid kaidelerine uymak suretiyle en hızlı okuyuş biçimidir. Kelimelerin telaffuzlarına hassasiyet gösterilir. Ölçüler asgari düzeyde uygulanır.*
- *Medd-i Tabii, Medd-i Munfasıl ve Medd-i Arız 1 Elif; Medd-i Muttasıl 2 elif ve Medd-i Lazım 2.5 elif uzatılarak okunur.*
- *Hatimlerde, Mukabelelerde Ve Teravihlerde tercih edilir.*
- *Bu kıraat tarzlarından* **Hadr:** *Teravih namazlarında ve üstad huzurunda hafızlar ders okurken, Tedvir: Diğer namazlarda ve mukabele okunurken,*

HADR

- ***Tahkîk ise:*** *Aşrı şerif okurken, öğretim ve alıştırmalarda tercih edilir. Fakat bu üç türlü okuyuşu birbirine karıştırmamalıdır.*
- *Kıraat'a, hangi okuyuşla başlanılmış ise onunla da bitirilmelidir.*
- *Bu üç okuyuş tarzının dışında bir de caiz olmayan bir okuyuş daha vardır ki, buna Herzeme denir. Bu okuyuşta harfler, kelimeler birbirine karışır, okuyuş bozulur. Kur'an-ı Kerim'i, bu şekilde okumak haramdır.*

SECDE

- سجده : *Secde ayetlerini gösterir, o ayet hizasına konur. Kuran'da şu 14 yerde secde âyeti vardır: Araf 7/206, s. 177; Ra'd 13/15, s. 252; Nahl 16/49, s. 273; İsrâ 17/107, s. 294; Meryem 19/58, s. 310; Hac 22/18, s. 335; Furkân 25/60, s. 366; Neml 27/25, s. 380; Secde 32/15, s. 417; Sâd 38/24, s. 455; Fussilet 41/37, s. 481; Necm 53/62, s. 529; İnşikâk 84/21, s. 591; Alak 96/19, s. 599.*

SECDE

- *Bunlardan 7'si farz (Araf 7/206, s. 177; Ra'd 13/15, s. 252; Nahl 16/49, s. 273; İsrâ 17/107, s. 294; Meryem 19/58, s. 310; Hac 22/18, s. 335; Sâd 38/24, s. 455);*
- *3'ü vacip (Furkân 25/60, s. 366; Secde 32/15, s. 417; Fussilet 41/37, s. 481);*
- *4'ü ise sünnettir (Neml 27/25, s. 380; Necm 53/62, s. 529; İnşikâk 84/21, s. 591; Alak 96/19, s. 599).*

SURELERE VERİLEN ÇEŞİTLİ İSİMLER

Kur'ân sûreleri, ihtiva ettikleri âyet sayısı bakımından bir tasnife tâbi tutulmuştur. Buna göre :

Ayet sayısı yüzden fazla olanlara "Tıval" (es-seb'ut-Tıval:Bakara (286), Ali İmran (200), Nisa (176), En'am (165), A'raf (206), Şu'arâ (227), Sâffât (182)), Ayetleri yüz dolayında olanlara yahut biraz geçenlere "Miûn" , sayı bakımından âyetleri yüzün altında bulunanlara "Mesânî", âyetleri kısa ve besmeleli fasılaları çok olan sûrelere de "Mufassal" denilmiştir.

SURELERE VERİLEN ÇEŞİTLİ İSİMLER

- *Bir başka ayrım da namazda okunuşu açısından yapılmıştır. **Uzun sûreler, Tıvâl-i Mufassal** olarak anılır. Hucurât sûresi ile Bürûc sûresi arasındaki sûreler (Sabah ve Öğle namazlarında) bu grupta yer alır. **Orta uzunluktaki sûrelere de Evsât-i Mufassal** denir. Bürûc sûresi ile Beyyine sûresi arasındaki sûreler (İkindi ve Yatsı namazlarında) bu grupta yer alır. Kısa sûreler ise, **Kısâr-ı Mufassal** diye anılır. Bunlar Beyyine sûresinden Nâs sûresine kadar olan sûrelerdir (Akşam namazında).*

SURELERİN TASNİFİ:

- *1-TIVAL: Uzun Sureler*
- *Bakara,Al-i İmran, Nisa,Maide, En'am, A'raf, Yunus, Kehf*
- *2-MİUN: Ayet Sayıları 100 Dolayında Olanlar*
- *Tevbe, Nahl, Hud, Yusuf, İsra, Enbiya, Taha, Mü'minun, Şuara, Saffat.*

SURELERİN TASNİFİ

- *3-MESANİ: Ayet Sayıları 100'den Az Olanlar.*
- *Ahzab, Hac, Kasas, Tasin, Neml, Nur, Enfal, Meryem, Ankebut, Rum, Yasin, Furkan, Hicr, Ra'd, Sebe, İbrahim, Sad, Muhammed, Lokman, Zümer, Hamimler, Fetih, Haşr, Secde, Talak, Nun, Hucurat…*

SURELERİN TASNİFİ

- *4-MUFASSAL: Kur'an-ı Kerim'in Sonundaki Surelerdir.*

a) *Tıvalı Mufassal: Hucurat- Buruc sureleri arası.*

b) *Evsatı Mufassal: Buruc- Beyyine sureleri arası*

c) *Kısar-ı Mufassal: Beyyine'den Nas surelerine kadar olan bölüm.*

KUR'AN-I KERİM İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

- *Kur'an-ı Kerim 610 yılında Mekke'de nazil oldu.*
- *13 yıl Mekke de, 10 yıl da Medine'de olmak üzere toplam 23 yılda nazil oldu.*
- *Kur'an-ı Kerim Hz. Ebu Bekir (R.A) zamanında toplanarak kitap haline getirilmiştir.*
- *Kur'an-ı Kerim Hz. Osman (R.A) zamanında da çoğaltılarak 6 büyük merkeze dağıtılmıştır.*

KUR'AN-I KERİM İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

- *Kur'an-ı Kerim'de toplam 114 sure bulunmaktadır.*
- *Kur'an-ı Kerim İlk suresi Fatiha suresidir. (1. Sure)*
- *Kur'an-ı Kerim son suresi ise Nas suresidir. (114. Sure)*
- *Kur'an-ı Kerim'de Ayet Sayısı: 6666 ayettir.*
- *Kur'an-ı Kerim'de Cüz sayısı :30 cüzdür.*
- *Kur'an-ı Kerim 'de Sayfa Adedi: 604 sayfadır.*

KUR'AN-I KERİM İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

- *Kur'an-ı Kerim 'de Hizb adedi : Her Cüzde 4 hizb vardır.*
- *Kur'an-ı Kerim 'de Secde Ayeti: 14*
- *Kur'an-ı Kerim 'de En Uzun Sure: Bakara Suresi (286 AYET) (2. Sure)*

KUR'AN-I KERİM İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

- *Kur'an-ı Kerim 'de En Uzun Ayet : Bakara Suresi 282. Ayet (Müdayene Ayeti) (47. Sahife)*
- *Kur'an-ı Kerim 'de En Kısa Sure: İhlas ve Kevser Sureleri*
- *Kur'an-ı Kerim 'de En Kısa Ayetler: Mukattaa Ayetleri*

KUR'AN-I KERİM İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

- *Kur'an-ı Kerim 'de başında Besmele bulunmayan Sure: Tevbe Suresi (Sayfa 186)*
- *Besmelenin Tamamlandığı Sure: Neml Suresi 30. Ayet (Sayfa 378)*
- *Euzunun (İstiaze) Geçtiği Sure: Nahl 98 (Sayfa 277)*
- *Kur'an-ı Kerim'e ilk harekelemeyi yapan: Ebu Esved Ed- düeli (rh)*
- *Kur'an'ı Kerim'e son harekelemeyi yapan: Halil b. Ahmet (rh)*
- *Kur'an'ı Kerim'e ilk durak (vakıf) işaretlerini yapan: Muhammed b. Tayfur es- Secavendi (rh) (v.1165)*

KUR'AN-I KERİM İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

- *Kur'an'ı Kerim'de ismi geçen ve iffetinden bahsedilen peygamber annesi: Hz. Meryem (Tahrim Suresi) (Sayfa 560)*
- *Kur'an'ı Kerim'de ismi geçen kelb (köpek): Kıtmir (Fatır Suresi) (Sayfa 435)*
- *Kur'an-ı Kerim'i toplayan komisyonun başkanı: Zeyd b. Sabit (ra)*
- *Bazı vahiy katipleri: Hz. Ebubekir (ra), Hz. Ömer (ra), Hz. Osman(ra), Hz. Ali(ra), Hz. Zeyd bin Sabit(ra), Hz. Ubeyy b. Ka'b(ra), Hz. Muaz b. Cebel(ra), Hz. Abdullah b. Revaha (ra),*
- *Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen tek sahabe efendimiz: Hz. Zeyd bin Haris (ra), (Ahzab 422)*

KUR'AN-I KERİM İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

- *Kur'an'ı Kur'an-ı Kerim'e yapılan tefsir sayısı: 350.000 tefsir*
- *Sahabe efendilerimizin vasıflarının zikr edildiği sure: Fetih Suresi 517.sayfa*
- *Mekke'de Nazil olan surelere: Mekki Sureler*
- *Medine'de Nazil olan surelere: Medeni Sureler*
- *Kur'an'ı Kerim'de en kısa ayetler: Mukattaa ayetleri (29 surenin başında bulunur.)*

KUR'AN-I KERİM İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

- *Komisyona son gelen ayetler :Tevbe suresinin son 2 ayeti (Sayfa 206)*
- *Komisyona son ayetleri getiren : Huzeyme b. Sabit (R.A)*
- *Kuranın Dili : Arapça*
- *Kuranın lehçesi : Kureyş lehçesi*
- *Kuranı Kerimin yazısı : Resmül Osmani (Hz. Osman'ın yazı tarzı)*
- *Kuranı kerimi ilk harekeleme işi : Basra valisi Ziyad b. Ebihi dönemi*

KUR'AN-I KERİM İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

- *İlk noktalama ve harekelemeyi yapan : Ebul Esved Düveli (v. 69 / 688)*
- *Harekeleme sebep ayet : Tevbe suresi 3. Ayet (Sayfa 186)*
- *Son harekeleme ve noktalamayı yapan : Halil b. Ahmed (v. 175 / 791)*
- *Kuranı kerimdeki vakıfları koyan : Muhammed b.Tayfur Secavendi (v. 560 / 1165)*
- *Kuranı kerimdeki harf adedi : 326.048 veya 323.671*
- *Kuranı kerimdeki kelime adedi : Medeni kavle göre : 77.934*

HAZIRLAYAN

MUSTAFA GÜLEÇ

BURSA MERKEZ

ANADOLU İMAM HATİP

LİSESİ